

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

سنجش و تحلیل محلات شهری مشهد از منظر رهیافت شهر امن (مورد پژوهی: محله گلشهر)

ابوالفضل منصوری اطمینان

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران، ایران.

(Mansouri.etminan@ut.ac)

چکیده

امروزه به‌تبع رشد شتابان شهرنشینی (متأثر از انقلاب صنعتی و نظام سرمایه‌داری)، آمار جرم و جنایت نیز در بیشتر شهرهای کشورهای در حال توسعه رو به افزایش گذاشته است. از این منظر، وجود بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی در سطح این شهرها، منجر به کاهش امنیت اجتماعی، سرزندگی، پویایی و حس آرامش و آسایش در بین شهروندان شده است. بدین ترتیب، طی سال‌های اخیر در راستای چاره‌جویی این چالش‌ها و مسائل شهری، رویکردها و سیاست‌های گوناگونی در دستور کار مدیران و برنامه‌ریزان شهری قرار گرفته‌اند که در این بین، رهیافت شهر امن توجه زیادی را به خود جلب نموده است. پژوهش حاضر در راستای سنجش و تحلیل محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن انجام گرفته است. در این پژوهش پس از مرور مبانی و مفاهیم نظری، به تدوین چارچوب سنجشی این پژوهش اقدام و در ادامه مبتنی بر چارچوب سنجشی نگاشته شده، به سنجش وضعیت محله گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌ها و شاخص‌های سنجشی شهر امن مبادرت شده است. جامعه آماری این پژوهش تمامی ساکنان این محله بوده که برای برآورد حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران در سطح اطمینان ۹۵ درصد و بافاصله اطمینان ۸ درصد، تعداد ۱۵۰ نفر از آن‌ها مورد پرسشگری قرار گرفتند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش به‌صورت تصادفی ساده بوده و برای تعیین روایی پرسشنامه پژوهش از اعتبار محتوایی (نظر متخصصان) و برای پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شده و همچنین برای تجزیه و تحلیل اطلاعات پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای و تحلیل سوات بهره گرفته شده است. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که محله گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌های امنیت شخصی (با میانگین ۲/۰۵)، امنیت محیطی (با میانگین ۱/۹۵)، امنیت سلامتی (با میانگین ۲/۲۶)، امنیت دیجیتالی (با میانگین ۲/۳۶) و امنیت زیرساختی (با میانگین ۱/۷۲) رهیافت شهر امن در وضعیت مطلوبی به سر نمی‌برد؛ بنابراین در مجموع می‌توان اذعان داشت که محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن (سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ و میانگین آن ۲/۰۱ بوده که پایین‌تر از میانگین معرف برای این پژوهش است) از شرایط مطلوبی برخوردار نیست که این مسئله نیازمند توجه مسئولان و مدیران شهری است.

کلمات کلیدی: امنیت، شهر امن، جرم و جنایت، سکونتگاه‌های غیررسمی، محله گلشهر شهر مشهد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱- مقدمه

جهان به سرعت در حال شهری شدن است (Thomson & Newman, 2018). مبتنی بر بررسی‌های صورت گرفته از چشم-انداز شهرنشینی جهان، جمعیت شهری جهان از حدود ۵۷۰ میلیون نفر (۲۹ درصد از جمعیت جهان) در سال ۱۹۵۰ به ۳/۶۳ میلیارد (۵۲/۱ درصد) در سال ۲۰۱۱ رسیده و انتظار می‌رود به ۶/۲۵ میلیارد (۶۷/۲ درصد) در سال ۲۰۵۰ برسد (UN-Habitat, 2018). همچنین سازمان ملل^۱ تخمین زده که جمعیت شهری مناطق درحال توسعه سالانه به طور متوسط حدوداً ۲/۰۲ میلیارد افزایش می‌یابد و از ۲/۶۷ میلیارد در سال ۲۰۱۱ به ۳/۹۲ میلیارد در سال ۲۰۳۰ خواهد رسید (United Nations, 2020). به تبع چنین رشد شتابان شهرنشینی (متأثر از انقلاب صنعتی و نظام سرمایه‌داری)، امروزه آمار جرم و جنایت نیز در بیشتر شهرهای کشورهای درحال توسعه رو به افزایش گذاشته است (غفوری و همکاران، ۱۴۰۱: ۵۹). از این منظر، وجود بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی در سطح این شهرها، منجر به کاهش امنیت اجتماعی، سرزندگی، پویایی و حس آرامش و آسایش در بین شهروندان شده است (مهدنژاد و همکاران، ۱۴۰۱).

بدین ترتیب، طی سال‌های اخیر در راستای چاره‌جویی این چالش‌ها و مسائل شهری، رویکردها و سیاست‌های گوناگونی در دستور کار مدیران و برنامه‌ریزان شهری قرار گرفته‌اند که در این بین، رهیافت شهر امن^۲ توجه زیادی را به خود جلب نموده است (Rozhan et al, 2015). شهر امن راهبردی در جامعه‌هایی است که از فناوری برای کمک به دولت‌ها در راستای کاهش جرم-وجنایت در شهرها استفاده می‌کنند و محیطی را فراهم می‌آورد که شهروندان در آن احساس راحتی و امنیت نمایند (Mega Risdiana & Dwi Susanto, 2019). در حقیقت، شهر امن بخشی از مفهوم شهرهای قابل زیست^۳ است که بر معضل جرم و جنایت در مناطق شهری تمرکز دارد (Aris-Anuar et al, 2011).

شهر امن شهری است که با ادغام فناوری و محیط طبیعی، اثربخشی فرآیندها در حوزه ایمنی را افزایش می‌دهد تا ضمن کاهش جرم و جنایت و مواجه با تهدیدات، امکان زندگی در محیط سالم و دسترسی ساده به خدمات بهداشتی و درمانی را برای شهروندان فراهم آورد (Lacinák & Ristvej, 2017). یک شهر امن حفاظت از جامعه، دارایی، محیط‌زیست و اطلاعات را تضمین می‌کند. اکثر پروژه‌های شهر امن با یک سیستم نظارت تصویری ناظر بر ترافیک، حمل‌ونقل، اماکن عمومی، مناطق فعالیت مجرمانه، امکانات اجتماعی و امکانات بخش مسکونی آغاز می‌شوند (IHS- Markit, 2017). بدین ترتیب، می‌توان ادعان داشت که در یک فضای امن و راحت، شهروندان تمایل دارند که یکدیگر را ببینند، چنین فضایی قابلیت اجتماعی شدن دارد و اتصالات به پیرامون یا دسترسی‌های آن فضا راحت‌تر خواهد بود و مکان خوبی برای انجام بعضی فعالیت‌ها می‌شود و با جذابیت خود در اذهان عموم مردم ماندگار می‌ماند (Eizamly & Anuar, 2020).

شهر مشهد به‌عنوان دومین کلان‌شهر پرجمعیت ایران نیز از این قاعده مستثنا نیست. این شهر، طی دهه‌های اخیر از رشد جمعیتی بالایی برخوردار بوده است. به‌طوری‌که طی سال‌های ۹۵-۱۳۳۵، جمعیت این شهر از ۲۴۱۹۸۹ نفر به ۳۰۰۱۱۸۴ نفر رسیده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) و متأثر از این افزایش جمعیت، روند شکل‌گیری سکونتگاه‌های خودساخته و غیررسمی نیز در سطح این شهر روبه فزونی یافته است. مبتنی بر بررسی‌های صورت گرفته، میزان جرم و جنایت و بزهکارهای در سطح بسیاری از این سکونتگاه‌های غیررسمی زیاد است (شرکت بازآفرینی شهری ایران، ۱۳۹۷). محله گلشهر نیز به‌عنوان یکی از محلات اسکان غیررسمی شهر مشهد محسوب می‌شود که در شمال شرقی این شهر و در ناحیه ۳ از منطقه ۵ آن واقع شده است. بدین ترتیب، ارائه راهکارهای برنامه‌ریزانه برای کاهش میزان جرم و جنایت و آسیب‌های اجتماعی در سطح این محله ضرورت پیدا می‌کند. در این بین، کاربری اصول رهیافت شهر امن می‌تواند مثر ثمر باشد. با این تفاسیر، پژوهش حاضر در راستای سنجش و تحلیل محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن انجام گرفته است.

۱. United Nations

۲. Safe City

۳. live-able cities

بدین ترتیب، در این پژوهش پس از مرور مبانی و مفاهیم نظری در باب رهیافت شهر امن، به تدوین چارچوب سنجشی این پژوهش اقدام و مبتنی بر آن به وضعیت سنجی محله گلشهر شهر مشهد پرداخته شده است. جدول ۱ پیشینه این پژوهش را نشان می دهد.

جدول (۱): پیشینه پژوهش

پژوهشگران	سال	عنوان پژوهش	برونداد پژوهش
مهندزاد و همکاران	۱۴۰۱	خوانش و اولویت بندی مؤلفه های تأثیرگذار بر تحقق پذیری شهر امن در پهنه مرکزی شهر تهران	مؤلفه احساس امنیت، بیشترین تأثیر را داشته و پس از آن مؤلفه های نورپردازی، معابر، الگوی فعالیت ها و کاربری ها، کیفیت محله های مسکونی، فرم فضا، هویت شهروندان، تراکم جمعیت، نظارت اجتماعی و اشتغال در اولویت های بعدی قرار دارند.
غفوری و همکاران	۱۴۰۱	برساخت الگوی شهر ایمن بر اساس شاخصه های رفتاری ساکنین (نمونه موردی: محله سعدی ساری)	محله ی سعدی ساری به سان مصداق بارزی از محله های امن واجد امنیت محیطی است که متأسفانه رو به ناامنی می رود. متغیرهای وابسته و مستقل پژوهش، بدون در نظر گرفتن مقدار متوسط انحراف در حد متوسط و متغیر الگوهای رفتاری ساکنان در حد بالا قرار دارد.
کامیاراد و همکاران	۱۴۰۱	حق بر شهر ایمن از منظر حقوق بشر و حقوق ایران	حق بر شهر ایمن به بیان استحقاق ساکنان شهر در بهره مندی از ایمنی در مقابل حوادث طبیعی و انسانی می پردازد. شناسایی این حق، پیامدهای مثبتی شامل حمایت از شهر به عنوان یک موجود زنده و پویا و تدوین منشور هر شهر به صورت جداگانه با توجه به اقتضات محلی برای دستیابی به توسعه پایدار و رفع مشکلات شهری را به همراه خواهد داشت.
بلالی اسکویی و همکاران	۱۳۹۹	تبیین مؤلفه ها و شاخص های شهر امن با رویکرد اسلامی	با توجه به مسئله امنیت شهر، مدل مؤلفه های مؤثر در تحقق شهر امن اسلامی به عنوان یافته های پژوهش در قالب جدولی برابر چارچوب نظری اندیشه اسلامی و بر پایه آیات قرآن کریم تدوین شده است.
Mega Risdiana & Dwi Susanto	2019	شهر امن: توسعه مدل مفهومی - مروری بر ادبیات نظام مند	شهر امن راهبردی در جامعه هایی است که از فناوری برای کمک به دولت ها در راستای کاهش جرم و جنایت در شهرها استفاده می کنند و محیطی را فراهم می آورد که شهروندان در آن احساس راحتی و امنیت نمایند. بدین ترتیب، این پژوهش یک مدل مفهومی از شهر امن به منظور ارائه چارچوبی برای ارزیابی امنیت شهر متناسب با ویژگی شهرهای اندونزی ارائه نموده است.
Rozhan et al	2015	ساخت مفهوم برنامه ریزی شهر امن: تحلیلی از مطالعات قبلی	مفهوم اصلی برنامه ریزی شهر ایمن شامل فعالیت ها و پیشنهادهای برنامه ریزی کاربری زمین، شناسایی مناطق جرم خیز، بهبود محیط فیزیکی و سیستم حمل و نقل عمومی و نظارت مناسب است.

۲- مبانی نظری پژوهش

امنیت در فرهنگ لغت در معانی های متفاوتی از جمله در امان بودن، آرامش و آسودگی، حفاظت در مقابل خطر، احساس آزادی از ترس، احساس ایمنی و رهایی از تهدید به کار برده می شود (Afolabi, 2017). در حقیقت، امنیت واژه ای با ابعاد و شاخصه های ذهنی ویژه ای است که به آرامش و سکینه درون و احساس رضایت از آرامش و آسایش موجود در ساخت محیط اشاره دارد. در واقع تصور هر آنچه امن متصور می شود، باید بتواند آرامش و فراغت ذهن را فراهم کند، به این معنی که پدیدآور احساسی در انسان باشد که او را به سوی رهایی از بیم و هراس رهنمون سازد. بر این اساس می توان معانی آرامش و آسایش را در مفهوم امنیت متصور شد (لطفی و همکاران، ۱۳۹۴).

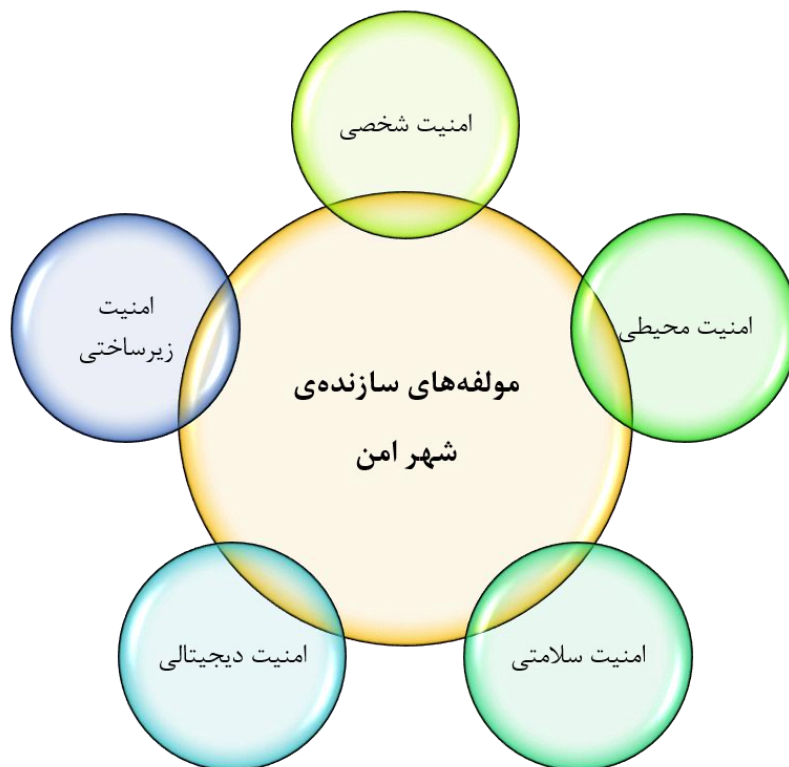
نیاز به امنیت، همواره از بنیادی ترین نیازهای بشر به شمار آمده است. با افزایش و پیچیدگی جوامع، شرایط تأمین این نیاز نیز پیچیده تر شده است. در گذشته و نیز در جوامع ساده روستایی معاصر به لحاظ وجود روابط چهره به چهره و حاکم بودن

نظارت‌های اجتماعی خودجوش، احساس امنیت بیشتری وجود داشته است؛ ولی در جوامع شهری به‌ویژه جوامع شهری بزرگ به علت عدم امکان نظارت‌های کامل اجتماعی نسبت به جوامع ساده، زمینه‌های احساس ناامنی یکی از مهم‌ترین مسائل شهری محسوب شده است (Hasan Hama, 2017).

مفهوم شهر امن یک رویکرد واحد است و به‌عنوان بخشی از مفهوم شهر قابل زیست و زندگی بر معضل جرم و جنایت در مناطق شهری تمرکز دارد (Anuar et al, 2012). در حقیقت، شهر امن راهبردی در جامعه‌هایی است که از فناوری برای کمک به دولت‌ها در راستای کاهش جرم و جنایت در شهرها استفاده می‌کنند و محیطی را فراهم می‌آورند که شهروندان در آن احساس راحتی و امنیت نمایند (Mega Risdiana & Dwi Susanto, 2019).

شهر امن به‌عنوان یک مفهوم و راه‌حل، خدمات اطلاعاتی و ارتباطی را ارائه می‌دهد و سیستم‌های امنیتی را در یک فضای اطلاعاتی واحد بر اساس پارادایم ابری^۱ ترکیب می‌کند (Pethuru & Raman, 2015). بدین ترتیب، یک شهر امن حفاظت از جامعه، دارایی، محیط‌زیست و اطلاعات را تضمین می‌کند. اکثر پروژه‌های شهر امن با یک سیستم نظارت تصویری ناظر بر ترافیک، حمل‌ونقل، اماکن عمومی، مناطق فعالیت مجرمانه، امکانات اجتماعی و امکانات بخش مسکونی آغاز می‌شوند (IHS- Markit, 2017).

واحد اطلاعات اکونومیست^۲ مؤلفه‌ها و شاخص‌های دربرگیرنده‌ی شهر امن را در سال ۲۰۱۵ معرفی نموده است (Murray, 2017). این واحد، هر ۲ سال اقدام به به‌روزرسانی این مؤلفه‌ها و شاخص‌های دربرگیرنده‌ی آن می‌نماید. طوری که مبتنی بر آخرین به‌روزرسانی، مؤلفه‌های سازنده‌ی شهر امن شامل امنیت شخصی، امنیت محیطی، امنیت زیرساختی، امنیت دیجیتالی و امنیت سلامتی و ۷۶ شاخص بوده است (شکل ۱).

1. Cloud paradigm

2. The Economist Intelligence Unit

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

شکل (۱): مؤلفه‌های سازنده‌ی شهر امن

(منبع: نگارنده به استناد از (The Economist Intelligence Unit, 2021)

بدین ترتیب، واحد اطلاعات اکونومیست از سال ۲۰۱۵ و هر ۲ سال یک‌بار، اقدام به سنجش وضعیت و رتبه‌بندی شهرهای جهان از منظر شهر امن می‌نماید (Fesenko et al, 2017). بر اساس آخرین رتبه‌بندی، این واحد ۶۰ شهر جهان را بر اساس ۵ مؤلفه و ۷۶ شاخص دسته‌بندی نموده است (The Economist Intelligence Unit, 2021) که مطابق با جدول ۲، رتبه-بندی ۳۰ شهر برتر امن جهان آورده شده است.

جدول (۲): رتبه‌بندی شهرهای جهان از منظر رهیافت شهر امن

امن‌ترین شهرهای جهان		
رتبه	امتیاز	شهر
۱	۸۲/۴	کپنهاگن
۲	۸۲/۲	تورنتو
۳	۸۰/۷	سنگاپور
۴	۸۰/۱	سیدنی
۵	۸۰	توکیو
۶	۷۹/۳	آمستردام
۷	۷۹	ولینگتون
۸	۷۸/۶	هنگ کنگ
۹	۷۸/۶	ملبورن
۱۰	۷۸	استکهلم
۱۱	۷۷/۸	بارسلونا
۱۲	۷۷/۸	نیویورک
۱۳	۷۷/۷	فرانکفورت
۱۴	۷۷/۴	واشنگتن
۱۵	۷۷/۲	لندن
۱۶	۷۷/۲	سانفرانسیسکو
۱۷	۷۶/۷	اوزاکا
۱۸	۷۶/۵	لس آنجلس
۱۹	۷۶/۳	زوریخ
۲۰	۷۵	شیکاگو
۲۱	۷۴/۷	مادرید
۲۲	۷۴/۵	دالاس
۲۳	۷۴/۳	پاریس
۲۴	۷۴	تایپه
۲۵	۷۳/۸	ستول
۲۶	۷۳/۶	بروکسل
۲۷	۷۱/۳	میلان
۲۸	۷۰/۱	لیسبون
۲۹	۶۹/۴	رم
۳۰	۶۷/۹	شانگهای

۳- روش انجام پژوهش

پژوهش حاضر در راستای سنجش و تحلیل محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن انجام گرفته است. در حقیقت، این پژوهش به دنبال آن است تا بررسی کند که محله گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌ها و شاخص‌های سنجشی رهیافت شهر امن در چه وضعیتی قرار دارد تا در بستر آن برای بهبود وضعیت این محله به ارائه راهبردها و راهکارهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری اقدام نماید. بدین ترتیب این پژوهش، از حیث روش جز پژوهش‌های کمی- کیفی، به لحاظ هدف جز پژوهش‌های کاربردی و به لحاظ ماهیت در زمره‌ی پژوهش‌های توصیفی- تحلیلی قرار دارد؛ بنابراین، پس از مرور مبانی و مفاهیم نظری در باب رهیافت شهر امن، به تدوین چارچوب سنجشی این پژوهش اقدام شده است (جدول ۳).

جدول (۳): چارچوب سنجشی پژوهش

مفهوم	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
وضعیت سنجی محلات شهری مشهد از منظر رهیافت شهر امن	امنیت شخصی	<ul style="list-style-type: none"> - امنیت تردد ساکنان به هنگام شب در سطح محله - امنیت تردد زنان و کودکان در سطح محله - نبود فضاهای مخروبه و غیرقابل دفاع - نبود بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی در سطح محله - نبود مشاغل غیررسمی و غیرمولد در سطح محله - نبود نابرابری درآمدی در سطح محله
	امنیت محیطی	<ul style="list-style-type: none"> - وجود مشوق‌ها برای توسعه منابع انرژی تجدیدپذیر در سطح محله - وجود برنامه‌های تحقق تفکیک از مبدأ زباله‌های خانگی - نبود کاربری‌های ناهمساز در سطح محله - رضایت ساکنان از دسترسی مطلوب به فضاهای سبز
	امنیت سلامتی	<ul style="list-style-type: none"> - رضایت ساکنان از دسترسی به خدمات بهداشتی- درمانی - رضایت ساکنان از کیفیت خدمات بهداشتی- درمانی - رضایت ساکنان از دسترسی به مواد غذایی سالم و تازه
	امنیت دیجیتالی	<ul style="list-style-type: none"> - میزان دسترسی ساکنان به اینترنت امن - وجود زیرساخت‌های اینترنت پرسرعت و امن در سطح محله
	امنیت زیرساختی	<ul style="list-style-type: none"> - امنیت تردد عابران پیاده در سطح محورهای محله - میزان آمادگی ساکنان با بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی - آگاهی بخشی مدیریت شهری به ساکنان در باب بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی - میزان تحت پوشش بیمه‌ی بلایا بودن ساکنان

(منبع: نگارنده)

روش جمع‌آوری اطلاعات این پژوهش مبتنی بر پیمایش اجتماعی (ابزار پرسش‌نامه) است. جامعه آماری پژوهش حاضر، تمامی ساکنان محله گلشهر شهر مشهد بوده که برای برآورد حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران در سطح اطمینان ۹۵ درصد و بافاصله اطمینان ۸ درصد، تعداد ۱۵۰ نفر از آن‌ها مورد پرسشگری قرار گرفتند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت تصادفی ساده بوده و برای تعیین روایی پرسشنامه پژوهش از اعتبار محتوایی (نظر متخصصان) و برای پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شده که مقدار آن برای این پژوهش ۰/۸۲۴ بوده که نشان از پایایی مطلوب پرسشنامه توزیع شده بین ساکنان

محلۀ گلشهر شهر مشهد را دارد (جدول ۴). همچنین در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از پیمایش اجتماعی از آزمون تی تک نمونه‌ای بهره گرفته شده است.

جدول (۴): آزمون پایایی پرسشنامه پژوهش با استفاده از آلفای کرونباخ

آزمون پایایی پرسشنامه پژوهش با استفاده از آلفای کرونباخ		
مؤلفه‌های پژوهش	تعداد پرسش‌ها	آلفای کرونباخ
امنیت شخصی	۶	۰/۸۷۶
امنیت محیطی	۴	۰/۸۵۱
امنیت سلامتی	۳	۰/۷۸۴
امنیت دیجیتالی	۲	۰/۷۵۶
امنیت زیرساختی	۴	۰/۸۴۳
شهر امن	۱۹	۰/۸۲۴

(منبع: محاسبات نگارنده در نرم‌افزار SPSS)

۴- معرفی محلۀ گلشهر شهر مشهد

محلۀ اسکان غیررسمی گلشهر در شمال شرقی شهر مشهد و در ناحیه ۳ از منطقه ۵ آن واقع شده است. این محلۀ با مساحتی به وسعت ۲۱۶/۷۹ هکتار از شمال به خیابان پنج‌تن و کوی شیخ حسن، از غرب به کمربندی صد متری از جنوب به بزرگراه ۷۵ متری رضوی و از شرق به کال اقبال محدود می‌شود (شکل ۲). محلۀ اسکان غیررسمی گلشهر تا سالیان نه‌چندان دور جز اراضی پیرامون شهر مشهد قرار داشته و با توسعه شهر در میان بافت شهری قرار گرفته است. در حقیقت، این محلۀ در سیر تاریخی شهر تا سال ۱۳۵۵ جز محدوده شهری محسوب نمی‌شده و پس از آن با گسترش شهر به تدریج وارد بافت شهری شده است.

شکل (۲): موقعیت محلۀ گلشهر در شهر مشهد

بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵، محله اسکان غیررسمی گلشهر شهر مشهد دارای ۳۲۳۰۲ نفر جمعیت بوده که ۱۶۰۴۵ نفر از آن مرد و ۱۶۲۵۷ نفر نیز زن بودند. همچنین این محله در این سال، ۸۱۱۱ خانوار داشته است که با این تفاسیر، بعد خانوار و نسبت جنسی محله گلشهر بر اساس آخرین سرشماری به ترتیب برابر با ۳/۹۸ خانوار و ۹۸/۷۰ بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵).

۵- بحث و تحلیل یافته‌های پژوهش

در این بخش در راستای حصول به هدف اصلی این پژوهش، به سنجش و تحلیل محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن اقدام می‌شود؛ اما از آنجاکه روش اصلی کار این پژوهش مبتنی بر پیمایش اجتماعی (ابزار پرسشنامه) بوده، ابتدا به تشریح یافته‌های توصیفی این پژوهش مبادرت می‌شود. سپس در ادامه با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای، به وضعیت سنجی محله گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌ها و شاخص‌های سازنده‌ی رهیافت شهر امن پرداخته می‌شود.

۵-۱- یافته‌های توصیفی پژوهش

همان‌طور که اشاره شد، در این پژوهش به‌منظور سنجش و تحلیل وضعیت محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن، اقدام به پیمایش اجتماعی با ابزار پرسشنامه شده است. بدین منظور به‌صورت تصادفی تعداد ۱۵۰ نفر از ساکنان این محله مورد پرسشگری واقع شدند که آمار توصیفی مربوط به آن‌ها در جدول ۵ آورده شده است.

جدول (۵): یافته‌های توصیفی پژوهش

یافته‌های توصیفی پژوهش			
شاخصه‌های پرسش‌شوندگان	توصیف	فراوانی (تعداد)	سهم (درصد)
توزیع جنسی	مرد	۹۴	۶۲/۷
	زن	۵۶	۳۷/۳
توزیع سنی	زیر ۳۰ سال	۲۳	۱۵/۳
	۳۰ تا ۴۰ سال	۵۶	۳۷/۳
	۴۱ تا ۵۰ سال	۴۵	۳۰
	بیش از ۵۰ سال	۲۶	۱۷/۴
وضعیت تأهل	متأهل	۷۹	۵۲/۷
	مجرد	۷۱	۴۷/۳
میزان تحصیلات	زیر دیپلم	۳۲	۲۱/۳
	دیپلم	۴۸	۳۲
	فوق دیپلم	۴۱	۲۷/۳
	لیسانس	۲۲	۱۴/۷
	فوق لیسانس و بالاتر	۷	۴/۷
نوع شغل	خانه‌دار	۴۲	۲۸
	محصل	۱۸	۱۲
	کارمند	۲	۱/۴
	بازاری	۳۹	۲۶
	راننده تاکسی	۸	۵/۳
	کارگر	۲۳	۱۵/۳
	بیکار	۱۸	۱۲

(منبع: یافته‌های پژوهش)

۵-۲- تحلیل وضعیت محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن

همان‌طور که اشاره شد، این پژوهش به دنبال سنجش و تحلیل وضعیت محله گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌ها و شاخص‌های سازنده‌ی شهر امن بوده که برای این منظور اقدام به وضعیت‌سنجی این محله از منظر مؤلفه‌های امنیت شخصی، امنیت محیطی، امنیت سلامتی، امنیت دیجیتال و امنیت زیرساختی رهیافت شهر امن نموده است. بدین ترتیب، نتایج حاصل از پرسشنامه توزیع‌شده بین ۱۵۰ نفر از ساکنان محله گلشهر شهر مشهد با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای تحلیل‌شده که نتایج آن در جدول ۶ آورده شده است.

جدول (۶): نتایج آزمون t تک نمونه‌ای به‌منظور تحلیل وضعیت محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن

آزمون t تک نمونه‌ای						مؤلفه‌ها و شاخص‌های سنجشی رهیافت شهر امن
میانگین معیار = ۳						
فاصله اطمینان ۰.۹۵٪	حد پایین	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار تی	
حد بالا						
۰/۵۸	۰/۲۶	۳/۲۲	۰/۰۲۲	۱۴۹	۶/۵۳۴	امنیت تردد ساکنان به هنگام شب در سطح محله
-۰/۹۳	-۱/۱۲	۲/۱۹	۰/۰۰۵	۱۴۹	-۲۷/۱۵۴	امنیت تردد زنان و کودکان در سطح محله
-۱/۲۳	-۱/۶۲	۱/۷۸	۰/۰۱۵	۱۴۹	-۴۲/۷۵۳	نبود فضاهای مخروبه و غیرقابل دفاع
-۱/۴۴	-۱/۸۱	۱/۶۳	۰/۰۲۳	۱۴۹	-۴۸/۵۲۶	نبود بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی در سطح محله
-۱/۲	-۱/۵۸	۱/۸۶	۰/۰۰۹	۱۴۹	-۳۸/۶۶۴	نبود مشاغل غیررسمی و غیرمولد در سطح محله
-۱/۴۵	-۱/۸۳	۱/۶۲	۰/۰۱۱	۱۴۹	-۴۸/۸۴۷	نبود نابرابری درآمدی در سطح محله
-۱/۱۴	-۱/۴۳	۲/۰۵	۰/۰۰۲	۱۴۹	-۳۲/۲۴۷	مؤلفه امنیت شخصی
-۱/۲	-۱/۵۸	۱/۸۶	۰/۰۱۴	۱۴۹	-۳۸/۶۶۴	وجود مشوق‌ها برای توسعه منابع انرژی تجدیدپذیر در سطح محله
-۱/۴۵	-۱/۸۳	۱/۶۲	۰/۰۲۴	۱۴۹	-۴۸/۸۴۷	وجود برنامه‌های تحقق تفکیک از مبدأ زباله‌های خانگی
-۰/۲۳	-۰/۵۲	۲/۶۹	۰/۰۱۱	۱۴۹	-۵/۱۰۳	نبود کاربری‌های ناهم‌ساز در سطح محله
-۱/۳۸	-۱/۷۶	۱/۶۸	۰/۰۳۴	۱۴۹	-۴۴/۶۲۴	رضایت ساکنان از دسترسی مطلوب به فضاهای سبز
-۱/۱۷	-۱/۵۳	۱/۹۵	۰/۰۰۸	۱۴۹	-۳۷/۳۶۴	مؤلفه امنیت محیطی
-۰/۲۳	-۰/۵۲	۲/۶۹	۰/۰۰۷	۱۴۹	-۵/۱۰۳	رضایت ساکنان از دسترسی به خدمات بهداشتی-درمانی
-۱/۷۴	-۱/۹۱	۱/۱۸	۰/۰۲۳	۱۴۹	-۵۶/۲۴۶	رضایت ساکنان از کیفیت خدمات بهداشتی-درمانی
-۰/۲۱	-۰/۵۳	۲/۸	۰/۰۰۲	۱۴۹	-۵/۲۳۷	رضایت ساکنان از دسترسی به مواد غذایی سالم و تازه
-۰/۹۴	-۱/۰۷	۲/۲۶	۰/۰۱۴	۱۴۹	-۲۱/۳۲۴	مؤلفه امنیت سلامتی
۰/۶۴	۰/۳۲	۳/۲۸	۰/۰۲۱	۱۴۹	۸/۵۳۴	میزان دسترسی ساکنان به اینترنت امن
-۱/۵۴	-۱/۸۲	۱/۴۴	۰/۰۱۸	۱۴۹	-۵۰/۲۱۴	وجود زیرساخت‌های اینترنت پرسرعت و امن در سطح محله
-۰/۸۷	-۰/۹۸	۲/۳۶	۰/۰۱۱	۱۴۹	-۱۸/۳۴۶	مؤلفه امنیت دیجیتال
۰/۶۸	۰/۳۷	۳/۳۵	۰/۰۱۹	۱۴۹	۱۰/۱۴۹	امنیت تردد عابران پیاده در سطح محورهای محله
-۱/۷۵	-۱/۹۳	۱/۱۶	۰/۰۳۱	۱۴۹	-۵۸/۶۳۷	میزان آمادگی ساکنان با بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی
-۱/۷۱	-۱/۹۵	۱/۰۶	۰/۰۲۱	۱۴۹	-۶۲/۴۵۱	آگاهی بخشی مدیریت شهری به ساکنان در باب بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی
-۱/۶۱	-۱/۸۷	۱/۲۶	۰/۰۱۳	۱۴۹	-۵۱/۸۷۶	میزان تحت پوشش بیمه‌ی بلایا بودن ساکنان

آزمون ۴ تک نمونه‌ای							
میانگین معیار = ۳			مؤلفه‌ها و شاخص‌های سنجشی رهیافت شهر امن				
فاصله اطمینان ۹۵٪	حد پایین	حد بالا	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار تی	
	-۱/۶۷	-۱/۲۶	۱/۷۲	۰/۰۱۱	۱۴۹	-۴۶/۷۵۳	مؤلفه امنیت زیرساختی
	-۱/۴۵	-۱/۱۷	۲/۰۱	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۳۴/۱۴۶	شهر امن

(منبع: یافته‌های پژوهش)

همان‌طور که جدول ۶ نشان می‌دهد، سطح معناداری برای هریک از مؤلفه‌ها و شاخص‌های سنجشی رهیافت شهر امن در سطح محله گلشهر شهر مشهد کمتر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین با احتمال ۹۵ درصد می‌توان نتایج به‌دست‌آمده از نمونه (۱۵۰ نفر از ساکنان محله گلشهر شهر مشهد) را به‌کل جامعه (کل ساکنان محله گلشهر شهر مشهد) تعمیم داد؛ بنابراین می‌توان گفت که میانگین مؤلفه‌های سنجشی رهیافت شهر امن از جمله امنیت شخصی، امنیت محیطی، امنیت سلامتی، امنیت دیجیتال و امنیت زیرساختی به ترتیب برابر با ۲/۰۵، ۱/۹۵، ۲/۲۶، ۲/۳۶ و ۱/۷۲ بوده و با توجه به این که سطح معناداری این مؤلفه‌ها کمتر از ۰/۰۵ بوده در نتیجه بین میانگین این مؤلفه‌ها و میانگین معیار این پژوهش (میانگین معیار = ۳) تفاوت معناداری وجود دارد و از آنجاکه حد بالا و پایین این مؤلفه‌ها هر دو منفی بوده در نتیجه می‌توان استنباط کرد که محله گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌های امنیت شخصی (شامل امنیت تردد ساکنان به هنگام شب در سطح محله، امنیت تردد زنان و کودکان در سطح محله، نبود فضاهای مخروبه و غیرقابل‌دفاع، نبود بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی در سطح محله، نبود مشاغل غیررسمی و غیرمولد در سطح محله و نبود نابرابری درآمدی در سطح محله)، امنیت محیطی (شامل وجود مشوق‌ها برای توسعه منابع انرژی تجدیدپذیر در سطح محله، وجود برنامه‌های تحقق تفکیک از مبدأ زباله‌های خانگی، نبود کاربری‌های ناهمساز در سطح محله و رضایت ساکنان از دسترسی مطلوب به فضاهای سبز)، امنیت سلامتی (شامل رضایت ساکنان از دسترسی به خدمات بهداشتی- درمانی، رضایت ساکنان از کیفیت خدمات بهداشتی- درمانی و رضایت ساکنان از دسترسی به مواد غذایی سالم و تازه)، امنیت دیجیتال (شامل میزان دسترسی ساکنان به اینترنت امن و وجود زیرساخت‌های اینترنت پرسرعت و امن در سطح محله) و امنیت زیرساختی (شامل امنیت تردد عابران پیاده در سطح محورهای محله، میزان آمادگی ساکنان با بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی، آگاهی‌بخشی مدیریت شهری به ساکنان در باب بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی و میزان تحت پوشش بیمه‌ی بلایا بودن ساکنان) رهیافت شهر امن در وضعیت مطلوبی به سر نمی‌برد؛ بنابراین در مجموع می‌توان اذعان داشت که محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن (سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ و میانگین آن پایین‌تر از میانگین معیار) از شرایط مطلوبی برخوردار نیست.

۵-۳- تحلیل عوامل درونی و بیرونی (سوات) محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن

پس از سنجش و تحلیل وضعیت محله گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌ها و شاخص‌های سازنده‌ی شهر امن، در این بخش به تحلیل عوامل درونی و بیرونی (سوات) این محله از منظر رهیافت شهر امن اقدام می‌شود. روش تجزیه و تحلیل سوات، مدل تحلیلی مختصر و مفیدی است که به شکل نظام‌یافته هر یک از عوامل قدرت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها را بررسی کرده و استراتژی‌های متناسب به موقعیت کنونی پدیده مورد بررسی را منعکس می‌سازد. این تجزیه و تحلیل بر این اصل استوار است که استراتژی اثربخش قوت‌ها و فرصت‌ها را حداکثر می‌کند و در عین حال ضعف‌ها و تهدیدات را به حداقل می‌رساند. با این تفاسیر، جدول ۷ سوات محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن را نشان می‌دهد.

جدول (۷): سوات محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن

سوات محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن		
<ul style="list-style-type: none"> - امنیت تردد ساکنان در سطح محله - دسترسی ساکنان به اینترنت امن - امنیت تردد عابران پیاده در سطح محورهای محله 	نقاط قوت	عوامل درونی
<ul style="list-style-type: none"> - کمبود مشوقها برای توسعه منابع انرژی تجدیدپذیر در سطح محله - نبود برنامه‌های تحقق تفکیک از مبدأ زباله‌های خانگی - پایین بودن امنیت تردد زنان و کودکان در سطح محله - وجود فضاهای مخروبه و غیرقابل دفاع در سطح محله - وجود بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی در سطح محله - وجود مشاغل غیررسمی و غیرمولد در سطح محله - وجود نابرابری درآمدی در سطح محله - وجود کاربری‌های ناهمساز در سطح محله - رضایت پایین ساکنان از دسترسی مطلوب به فضاهای سبز - رضایت پایین ساکنان از دسترسی به خدمات بهداشتی- درمانی - رضایت پایین ساکنان از کیفیت خدمات بهداشتی- درمانی - رضایت پایین ساکنان از دسترسی به مواد غذایی سالم و تازه - نبود زیرساخت‌های اینترنت پرسرعت و امن در سطح محله - آمادگی نداشتن ساکنان در مواجهه با بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی - آگاهی‌بخشی پایین مدیریت شهری نسبت به ساکنان در باب بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی - تحت پوشش نبودن بسیاری از ساکنان محله نسبت به بیمه‌ی بلایا 	نقاط ضعف	
<ul style="list-style-type: none"> - وجود افراد با تحصیلات عالی در سطح محله - تأکید طرح‌های بالادستی بر تقویت فضاهای خدماتی و عمومی در محلات ناکارآمد شهر - پایین بودن قیمت زمین و مسکن در محله (امکان خرید اراضی بایر محله جهت تأمین زیرساخت-ها، امکانات و خدمات) 	فرصت‌ها	عوامل بیرونی
<ul style="list-style-type: none"> - کاهش سرزندگی بافت محله به دلیل کم‌رنگ شدن حضور زنان و کودکان در سطح محله به-خصوص در شب - بدنام شدن محله به دلیل وجود آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی نسبتاً زیاد - مهاجرت ساکنان از سطح محله به‌واسطه کمبود امکانات و خدمات رفاهی- بهداشتی 	تهدیدها	

(منبع: یافته‌های پژوهش)

۶- نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر در راستای سنجش و تحلیل محله گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن به رشته تحریر درآمده است. همان‌طور که اشاره شد، امروزه به‌تبع رشد شتابان شهرنشینی (متأثر از انقلاب صنعتی و نظام سرمایه‌داری)، آمار جرم و جنایت نیز در بیشتر شهرهای کشورهای در حال توسعه رو به افزایش گذاشته است. از این منظر، وجود بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی در سطح این شهرها، منجر به کاهش امنیت اجتماعی، سرزندگی، پویایی و حس آرامش و آسایش در بین شهروندان شده است. بدین ترتیب، طی سال‌های اخیر در راستای چاره‌جویی این چالش‌ها و مسائل شهری، رویکردها و سیاست‌های گوناگونی در دستور کار مدیران و برنامه‌ریزان شهری قرار گرفته‌اند که در این بین، رهیافت شهر امن توجه زیادی را به خود جلب نموده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

محلۀ گلشهر شهر مشهد به عنوان یکی از محلات سکونتگاه‌های غیررسمی این شهر مطرح بوده که مبتنی بر بررسی‌های صورت گرفته، جرم و جنایت و بزهکارهای اجتماعی در سطح این محلۀ وجود دارد. بدین ترتیب، ارائه راهکارهای برنامه‌ریزانه برای کاهش میزان جرم و جنایت و آسیب‌های اجتماعی در سطح محلۀ گلشهر شهر مشهد ضرورت پیدا می‌کند. در این بین، کاربست اصول رهیافت شهر امن می‌تواند مثر ثمر باشد.

در این پژوهش پس از مرور مبانی و مفاهیم نظری، به تدوین چارچوب سنجشی این پژوهش اقدام و در ادامه مبتنی بر چارچوب سنجشی نگاشته شده، به سنجش وضعیت محلۀ گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌ها و شاخص‌های سنجشی شهر امن مبادرت شده است. جامعه آماری این پژوهش تمامی ساکنان این محلۀ بوده که برای برآورد حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران در سطح اطمینان ۹۵ درصد و بافاصله اطمینان ۸ درصد، تعداد ۱۵۰ نفر از آن‌ها مورد پرسشگری قرار گرفتند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت تصادفی ساده بوده و برای تعیین روایی پرسشنامه پژوهش از اعتبار محتوایی (نظر متخصصان) و برای پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شده و همچنین برای تجزیه و تحلیل اطلاعات پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای و تحلیل سوات بهره گرفته شده است.

نتایج این پژوهش حاکی از آن بود که محلۀ گلشهر شهر مشهد از منظر مؤلفه‌های امنیت شخصی (با میانگین ۲/۰۵)، امنیت محیطی (با میانگین ۱/۹۵)، امنیت سلامتی (با میانگین ۲/۲۶)، امنیت دیجیتالی (با میانگین ۲/۳۶) و امنیت زیرساختی (با میانگین ۱/۷۲) رهیافت شهر امن در وضعیت مطلوبی به سر نمی‌برد؛ بنابراین در مجموع می‌توان اذعان داشت که محلۀ گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن (سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ و میانگین آن ۲/۰۱ بوده که پایین‌تر از میانگین معرف برای این پژوهش است) از شرایط مطلوبی برخوردار نیست که این مسئله نیازمند توجه مسئولان و مدیران شهری است. با این تفاسیر، در ادامه به برخی از راهکارهای برنامه‌ریزانه در راستای بهبود وضعیت محلۀ گلشهر شهر مشهد از منظر رهیافت شهر امن اشاره شده است:

- ❖ نورپردازی مناسب محلۀ در شب
- ❖ بازیافت فضاهای غیرقابل دفاع و مخروبه در سطح محلۀ
- ❖ افزایش نظارت اجتماعی در مکان‌های مستعد جرم و جنایت
- ❖ توسعه فضاهای سبز و تفریحی در سطح محلۀ
- ❖ استفاده از فضاهای بایر و متروکه محلۀ برای کاربری‌های بهداشتی- درمانی
- ❖ توانمندسازی و مقتدرسازی ساکنان
- ❖ ایجاد فرصت‌های شغلی متناسب با زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی محلۀ
- ❖ توسعه زیرساخت‌های اینترنت امن و پرسرعت در سطح محلۀ
- ❖ بسترسازی به منظور ایجاد مشوق‌های مالی برای توسعه منابع انرژی تجدیدپذیر در سطح محلۀ
- ❖ تلاش برای ایجاد برنامه‌های تحقق تفکیک از مبدأ زباله‌های خانگی
- ❖ آگاهی‌بخشی مدیریت شهری به ساکنان در باب بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی
- ❖ تحت پوشش قرار دادن ساکنان نسبت به بیمه‌ی بلایا

مراجع

۱. بلالی اسکویی، آزیتا و همکاران، تبیین مؤلفه‌ها و شاخص‌های شهر امن با رویکرد اسلامی، فصلنامه پژوهش‌های معماری اسلامی، سال ۸، شماره ۲۶، صص ۱۵۲-۱۲۵، ۱۳۹۹.
۲. شرکت بازآفرینی شهری ایران، بازآفرینی شهری پایدار در محدوده‌ها و محله‌های ناکارآمد شهری، معاونت مسکن و ساختمان، وزارت راه و شهرسازی، چاپ اول، نشر نی، ۱۳۹۷.
۳. غفوری، مهدی و همکاران، بر ساخت الگوی شهر ایمن بر اساس شاخصه‌های رفتاری ساکنین (نمونه موردی: محله سعدی ساری)، فصلنامه علمی مطالعات ساختار و کارکرد شهری، دوره ۹، شماره ۳۰، صص ۹۵-۵۹، ۱۴۰۱.
۴. کامیاراد، ساناز و همکاران، حق بر شهر ایمن از منظر حقوق بشر و حقوق ایران، مجله پژوهش‌های حقوقی، دوره ۲۱، شماره ۵۱، صص ۲۰۲-۱۷۷، ۱۴۰۱.
۵. لطفی، صدیقه و همکاران، ارزیابی مؤلفه‌های کالبدی فضاهای عمومی و تأثیر آن در احساس امنیت شهروندان بابلسر، تحقیق‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال چهارم، شماره پیاپی ۹، صفحات ۷۸-۵۶، ۱۳۹۴.
۶. مرکز آمار ایران، نتایج هشتمین سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵.
۷. مهدنژاد، حافظ و همکاران، خوانش و اولویت‌بندی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تحقق‌پذیری شهر امن در پهنه مرکزی شهر تهران، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، مقاله آماده انتشار، ۱۴۰۱.
8. Afolabi M. B. (2015). *Concept of Security, in book: Readings in Intelligence and Security Studies* (pp.1 - 11), Edition: FirstChapter: onePublisher: Intelligence and Security Studies Programme
9. Anuar, A. N. A., Bookhari, S. N., & Aziz, N. A. (2012). *The effectiveness of safe city programme as safety basic in tourism industry: Case study in Putrajaya*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 42, 477-485.
10. Aris-Anuar, A. N., N. Jaini, H. Kamarudin, & R.A. Nasir. (2011). *Effectiveness Evaluation of Safe City Programme in Relation to The Tourism Industry*, in *Procedia Engineering* 20: 407-414. doi: <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2011.11.183>.
11. Eizamly, N. U. E. N., & Anuar, F. I. (2020). *The safe city programme strategies and sustainability in urban tourism environment*, *Journal of Tourism, Hospitality & Culinary Arts*, 12(1), 128-135.
12. Fesenko, T., G. Fesenko, & N. Bibik. (2017). *The Safe City: Developing of GIS Tools for Gender- Oriented Monitoring (On The Example of Kharkiv City, Ukraine)*. pp. 25-32. doi: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2017.103054>.
13. Hasan Hama H. (2017). *State Security, Societal Security, and Human Security*, *Journal indexing and metrics*, Volume 21, Issue 1, <https://doi.org/10.1177/0973598417706591>.
14. HIS- Markit. (2017). *The Benefits of Safe Cities, Safer Cities Creating a Better Life*.
15. Lacinák, M., & Ristvej, J. (2017). *Smart City, Safety and Security*, in *Procedia Engineering* 192: 522-527. doi: <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2017.06.090>.
16. Mega Risdiana, D., & Dwi Susanto, T. (2019). *The Safe City: Conceptual Model Development- A Systematic Literature Review*, *Procedia Computer Science*, Volume 161, Pages 291-299, doi: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.11.126>.
17. Murray, S. (2017). *Safe Cities Index 2017. Security in a Rapidly Urbanising World. A Report from The Economist Intelligence Unit*. Available from: <https://dkf1ato8y5dsg.cloudfront.net/uploads/5/82/safe-cities-index-eng-web.pdf>.
18. Pethuru, R., & Raman, A. (2015). *Chapter 3: The Role and Relevance of Software-Defined Cloud Infrastructure*, in *Intelligent Cities: Enabling Tools and Technology*, CRC Press, Taylor & Francis Group, Boca Raton, US.
19. Rozhan, A., et al. (2015). *Building the safe city planning concept: An analysis of preceding studies*, *Jurnal Teknologi* 75(9), DOI:10.11113/jt.v75.5241.
20. The Economist Intelligence Unit. (2021). *Safe Cities Index 2021: New expectations demand a new coherence*.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

21. Thomson G, Newman P. (2018). *Urban fabrics and urban metabolism– from sustainable to regenerative, cities*, Resources, Conservation and Recyclingv (132), 218- 229.
22. UN-Habitat. (2018). [org/qatar-ambassador-jabor-bin-ali-al-dosari-and-un-habitat executive- directorhold-talks](http://org/qatar-ambassador-jabor-bin-ali-al-dosari-and-un-habitat-executive-director-hold-talks).
23. United Nations. (2020). *World Urbanization Prospects: The 2020 Revision*, Department of Economic and Social Affairs Population Division.